

ประกาศสถาปนาสมณศักดิ์

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ประกาศว่า โดยที่ทรงพระราชดำริว่า พระสงฆ์ซึ่งดำรงในสมณคุณ มีอุปการะยิ่งแก่การพระศาสนา สมควรจะได้เลื่อนอิสริยฐานันดรในสมณศักดิ์สูงขึ้น มีอยู่ บัดนี้จวบกาลมทามงคลสมัย เฉลิมพระชนมพรรษา ควรจะสถาปนาอิสริยยศพระสงฆ์ขึ้นไว้ เพื่อจักได้บริหารพระศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้นสืบไป

จึงทรงพระราชดำริว่า พระธรรมรัตนากร เป็นพระเถระผู้เจริญในสมณพรหมจรรย์ อนันตปรีชา ได้ศึกษาแตกฉาน

ในมครปริวรรตน์และอรรถธรรมวินัยสามารถสอบไล่ได้สำเร็จ
 ภูมิเปรียญธรรม ๕ ประโยค ทรงพระกรุณาโปรดให้เป็นพระราชา
 คณะที่พระญาณสมโพธิ แล้วโปรดให้เลื่อนเป็นชั้นราชในราช
 ทินนามเดิมเป็นชั้นเทพที่พระเทพสุธี และชั้นธรรมที่พระธรรม
 รัตนากร โดยลำดับ ก็รับภาระพระพุทธานุศาสน์และสังวรรักษา
 สมณวัตร ระเบียบปฏิบัติประเพณีราชการได้เรียบร้อยสมควร
 แก่ตำแหน่งเป็นอย่างดี มีอุตสาหะวิริยะในการประกอบพุทธ
 ศาสนกิจ เป็นहितานุहितประโยชน์แก่พุทธจักรและอาณาจักรโดย
 อเนกประการ กล่าวคือ การปริยัติศึกษาเริ่มด้วยเป็นอุทเทศา
 จารย์สอนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ในสำนักเรียนวัดมหาธาตุ
 ยุวราชรังสฤษฎิ์ เป็นครูใหญ่ แผนกบาลีไวยากรณ์ มหาธาตุ
 วิทยาลัย เป็นกรรมการตรวจสอบความรู้นักธรรมและบาลี
 สนามหลวง เป็นผู้นำประโยคนักธรรมไปทำการเปิดสอบใน
 จังหวัดนครราชสีมา เป็นกรรมการอุปถัมภ์สภามหาจุฬาลงกรณ
 ราชวิทยาลัย เป็นเจ้าสำนักเรียนวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์
 เป็นสภานายกมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย นอกจากนี้พระธรรม
 รัตนากร ได้เป็นผู้จัดการศึกษาพระปริยัติธรรม วัดวิเศษการ
 วัดสุวรรณารามและวัดดุสิตาราม มาแต่เริ่มแรกอีกด้วย การ

บริหาร เป็นเจ้าคณะตำบลคลองสุวรรณาราม อำเภอบางกอกน้อย จังหวัดธนบุรี เป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาส และเป็นกรรมการสงฆ์ วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ เป็นเจ้าคณะจังหวัดสมุทรปราการ เป็นพระอุปัชฌายะวิสาหมัญ เป็นผู้รักษาการเจ้าคณะแขวงต่าง จังหวัดพระนคร เป็นกรรมการสงฆ์ จังหวัดพระนครฝ่าย สาธารณูปการ เป็นเจ้าคณะอำเภอยานนาวา เป็นสมาชิก สังฆสภา เป็นที่ปรึกษาเจ้าคณะนครหลวงกรุงเทพธนบุรี อนึ่ง พระธรรมรัตนากร ได้เป็นผู้รักษาการเจ้าอาวาสวัดมหาธาตุ ยุวราชรังสฤษฎิ์ ๒ คราว คือ เมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๕๐ ครั้ง หนึ่ง กับเมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๐๓ อีกครั้งหนึ่ง และได้รับ แต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสในปีพุทธศักราช ๒๕๐๕ อยู่จนในปัจจุบัน ในด้านการปกครองพระอารามนั้น พระธรรมรัตนากร ได้ เป็นกรรมการบูรณะปฏิสังขรณ์วัดมหาธาตุ ฯ มาตั้งแต่ปี พุทธศักราช ๒๔๖๔ ได้เป็นกำลังอันสำคัญของเจ้าอาวาส ในการบูรณะปฏิสังขรณ์พระอารามมาโดยตลอด และเมื่อ ได้รับหน้าที่เป็นเจ้าอาวาส ก็ได้บูรณะปฏิสังขรณ์ถาวรวัตถุ ที่นับว่าสำคัญ ให้มีสภาพมั่นคงถาวรและงดงามแจ่มใสดีขึ้น กล่าวคือ ได้ซ่อมแซม เปลี่ยนข้อฟ้าใบระกาและกระเบื้อง หลังคาพระอุโบสถ พระวิหาร พระมณฑป พระวิหารน้อย โพร้ลังกา และพระระเบียงรอบพระอุโบสถ ประดับหินอ่อน

ที่เสาและที่ผนังภายในพระอุโบสถ ทำฐานชุกชีปิดทององค์
พระประธาน และพระอรหันต์ ๘ ทิศ ในพระอุโบสถ พระพุทธรูป
ในพระมณฑปและรอบพระระเบียงพระอุโบสถ จำนวน ๘๗
องค์ ปิดทององค์พระเจดีย์ศรีรัตนมหาธาตุและติดกระจก
ปราสาทครอบองค์พระเจดีย์ พร้อมกับเขียนลายทองเพดาน
ข้างในและข้างนอกพระมณฑป ซ่อมแซมเสนาสนะสงฆ์ ๖๑
หลัง ซ่อมแซมโรงเรียนพระปริยัติธรรม และเปลี่ยนกระเบื้อง
หลังคาใหม่ นอกจากนี้ได้จัดสร้างกุฏิเป็นตึกเพิ่มขึ้น ๒ หลัง
สร้างถนนคอนกรีตในบริเวณวัด ๘ สาย และกำลังดำเนินการ
จัดสร้างอาคารเรียนพระปริยัติธรรมเป็นตึก ๔ ชั้น เพิ่มขึ้นอีก
๑ หลัง ทั้งนี้เห็นว่า พระธรรมรัตนากร เป็นผู้มีความสามารถ
ในการปกครองพระอารามหลวงได้เป็นอย่างดี สมพระราช
ประสงค์

สรรพคุณที่ยกย่องที่ พระธรรมรัตนากร ได้ปฏิบัติบำเพ็ญ
ดังกล่าวมา นับว่าเป็นประโยชน์ยิ่งแก่การพระศาสนา ประเทศ
ชาติและประชาชน และบัดนี้ก็เจริญด้วยวรมหาอายุการรัตตัญญู
เถรกรรมธรรม มั่นคงอยู่ในพรหมจรรย์เนกขัมมปฏิปทา มีวัตร
จริยาเป็นที่น่าเลื่อมใส สมควรยกย่องให้ดำรงในสมณฐานันดร
สูงขึ้น

ฉบับพิเศษ หน้า ๕

เล่ม ๕๔ ตอนที่ ๓ ราชกิจจานุเบกษา ๖ มกราคม ๒๕๒๐

จึงทรงพระกรุณาโปรดสถาปนา พระธรรมรัตนากร ขึ้น
เป็นรองสมเด็จพระราชาคณะมีราชทินนามตามที่จารึกใน
หิรัณยบัฏว่า พระธรรมบัญญัติ ศรีวิสุทธิคุณ วิบุลยปรีชา
ญาณนายก ตรีปิฎกคุณาลังการวิภูสิต มหาคณิสสร บวรสังฆาราม
คามวาสี สถิต ณ วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ ราชวรมหาวิหาร
พระอารามหลวง มีฐานานุศักดิ์ตั้งฐานานุกรมได้ ๘ รูป คือ
พระครูปลัดสุวัฒนศิริคุณ สมบูรณ์คณานุนายก ปิฎกธรรมรักขิต
๑ พระครูวินัยธร ๑ พระครูธรรมธร ๑ พระครูสรวิฑูรพิลาศ พระ
ครูคู่สวด ๑ พระครูอนุศาสน์สรไกร พระครูคู่สวด ๑ พระครู
สังฆพิณิจ ๑ พระครูสมุห์ ๑ พระครูใบฎีกา ๑

อนึ่งทรงพระราชดำริว่า พระธรรมวราภรณ์ เป็นพระเถระ
ผู้เจริญในสมณคุณธรรม มีปฏิภาณปรีชา ได้ศึกษาแตกฉานในมคธ
ปริวรรตน์และอรรถธรรมวินัย สามารถสอบไล่ได้สำเร็จภูมิ
เปรียญธรรม ๙ ประโยค ทรงพระกรุณาโปรดให้เป็นพระราชา
คณะ ที่พระอมรเวทีแล้วโปรดให้เลื่อนเป็นชั้นราชในราช
ทินนามเดิม เป็นชั้นเทพที่พระเทพวราภรณ์ และชั้นธรรม
ที่พระธรรมวราภรณ์ โดยลำดับ ก็รับภาระพระพุทธศาสนา
และสังวรรักษาสมณวัตรระเบียบปฏิบัติประเพณีราชการได้

เรียบร้อยเป็นอย่างดี มีอุตสาหกรรมวิริยะในการประกอบพุทธศาสนกิจ เป็นहितานุहितประโยชน์แก่พุทธจักรและอาณาจักร โดยขอเนกประการ กล่าวคือในด้านการปริยัติศึกษา ได้เป็นอุเทศอาจารย์สอนพระปริยัติธรรม ในสำนักเรียนวัดนรนาถสุนทรวิหาราม ตั้งแต่ความรู้เบื้องต้นจนถึงชั้นเปรียญธรรม ๕ ประโยค เป็นกรรมการสภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นกรรมการมหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นกรรมการกองตำรามหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นเจ้าสำนักเรียนวัดนรนาถสุนทรวิหาราม เป็นกรรมการตรวจประโยคบาลีสนามหลวง เป็นประธานกรรมการตรวจประโยคนักธรรมสนามหลวงชั้นตรี และอบรมพระสังฆาธิการ ภาค ๘ ภาค ๙ ภาค ๑๐ และภาค ๑๑ ธรรมยุต อนึ่ง พระธรรมวราภรณ์ เป็นผู้ที่ได้เอาใจใส่ทะนุบำรุงส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุสามเณรในสำนักเรียนวัดนรนาถสุนทรวิหารามเป็นอย่างดี ได้จัดสร้างโรงเรียนพระปริยัติธรรม โดยรื้อของเดิมซึ่งชำรุดทรุดโทรมและคับแคบ จัดสร้างขึ้นใหม่ มีความกว้างขวางเพียงพอสำหรับรับนักเรียนได้เป็นจำนวนมาก ชนกว่าแต่ก่อน นอกจากนี้ พระธรรมวราภรณ์ ยังได้ไปจัดการศึกษาในต่างจังหวัดหลายแห่ง อาทิเช่น ไปเป็นประธาน

กรรมการจัดการโรงเรียนพระสังฆาธิการ ส่วนภูมิภาค ที่วัดสุทธจินดา จังหวัดนครราชสีมา เป็นประธานกรรมการศูนย์บาลีศึกษาอีสาน ที่วัดโพธิสมภรณ์ จังหวัดอุดรธานี ในด้านการบริหาร เป็นรองเจ้าคณะภาคธรรมยุต ภาค ๘ ภาค ๙ ภาค ๑๐ และภาค ๑๑ เป็นเจ้าคณะภาคธรรมยุตภาค ๘ และภาค ๑๐ เป็นสมาชิกสังฆสภา เป็นพระวินัยธรชั้นต้น เป็นพระอุปัชฌายะ เป็นพระวินัยธรชั้นอุทธรณ์ เป็นกรรมการเถรสมาคมคณะธรรมยุต เป็นกรรมการคณะธรรมยุต เป็นเจ้าคณะภาคธรรมยุตภาค ๘ เป็นเจ้าอาวาสวัดนรนาถสุนทรวิหาราม และเป็นกรรมการมหาเถรสมาคม ตามที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน ในด้านการเผยแผ่ เป็นหัวหน้าคณะพระธรรมทูต สายที่ ๕ และได้เป็นผู้ริเริ่มจัดตั้งศูนย์อบรมศีลธรรมและวัฒนธรรมสำหรับประชาชนชนในวัด ตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๐๖ เป็นต้นมา ปรากฏว่าเป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของประชาชนพุทธบริษัท ได้พากันมารับการอบรมเป็นจำนวนมาก การพระศาสนาในต่างประเทศ ได้เป็นองค์สังคีติการกะในคณะสงฆ์ไทย ไปร่วมประชุมปฏิบัติงานฉันทสัจกายนาพระไตรปิฎก ทุติยสันนิบาตและเป็นผู้แทนคณะสงฆ์ไทยไปร่วมประชุมพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก ที่ประเทศ

พม่า เมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๕๗ และ ๒๔๕๘ ส่วนในการ
 พระอารามนั้น ตั้งแต่พระธรรมวราภรณ์ได้รับหน้าที่เป็นเจ้า-
 อวาสวัดนราสิกขารามมา ก็ได้เอาใจใส่บูรณะปฏิสังขรณ์
 ถาวรวัตถุสิ่งก่อสร้างในพระอาราม ซึ่งชำรุดทรุดโทรมให้กลับ
 คืนดีมีสภาพมั่นคงถาวรและสะอาดเรียบร้อยดีขึ้น ได้จัดการ
 บูรณะปฏิสังขรณ์พระอุโบสถ พระเจดีย์ และเสนาสนะสงฆ์
 กับได้สร้างหอพระไตรปิฎก รูปทรงไทย ชั้น ๑ หลัง ศาลา
 บำเพ็ญกุศล ๓ หลัง และกุฏิสงฆ์เพิ่มขึ้นอีก ๗ หลัง นับว่า
 เป็นผู้มีความสามารถในการปกครองพระอารามหลวงได้เป็น
 อย่างดี อนึ่งพระธรรมวราภรณ์ ได้ไปอำนวยการสร้างอุโบสถ
 วัดศรีอุบลรัตนาราม และเป็นกรรมการสร้างโรงเรียนมูลนิธิ
 วัดศรีอุบลรัตนาราม จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นชาติภูมิ
 จนสำเร็จเรียบร้อย

สรรพคุณที่ยกที่ พระธรรมวราภรณ์ ได้ปฏิบัติบำเพ็ญมา
 โดยตลอด ย่อมเป็นผลดียิ่งแก่การพระศาสนา ประเทศชาติและ
 ประชาชน และบัดนี้ก็เจริญด้วยวรมหาฤกษ์กาลรัตตัญญูเถรกรรม
 ธรรม มั่นคงอยู่ในพรหมจรรย์เนกขัมมปฏิบัติภา มีวัดจรรยาเป็น

ที่นำเลื่อมใส เป็นหลักอยู่ในคณะธรรมยุติการูปหนึ่ง สมควร
ยกย่องให้ดำรงในสมณฐานันดรสูงขึ้น

จึงทรงพระกรุณาโปรดสถาปนา พระธรรมวราภรณ์ ขึ้นเป็น
รองสมเด็จพระราชาคณะ มีราชทินนามตามที่จารึกในหิรัญบัฏ
ว่า พระพรหมมุนี ศรีวิสุทธิญาณนายก ตรีปิฎกคุณาลงกรณ์
ธรรมยุติกคณิสสร บวรสังฆาราม กามวาสี สถิต ณ วัดนรนาถ
สุนทริการาม พระอารามหลวง มีฐานานุศักดิ์ตั้งฐานานุกรมได้
๘ รูป คือ พระครูปลัดสุวัฒนพรหมจริยคุณ สมบูรณ์คุณาธุมาทร
ปิฎกธรรมรักจิต ๑ พระครูวินัยธร ๑ พระครูธรรมธร ๑ พระครู
พุทธพากย์ประกาศ พระครูคู่สวด ๑ พระครูธรรมศาสนอุโฆษ
พระครูคู่สวด ๑ พระครูสังฆวิจิตร ๑ พระครูสมุห์ ๑ พระครู
ใบฎีกา ๑

ขออาราธนาพระคุณผู้ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณฐานันดร
เพิ่มอิสริยยศในครั้งนี้ จงรับธุระพระพุทธานุภาพ เป็นภาระ
สั่งสอน ช่วยระงับอธิกรณ์ และอนุเคราะห์พระภิกษุสามเณร
ในคณะและในพระอาราม ตามสมควรแก่กำลังและอิสริยยศซึ่ง
พระราชทานนี้ และจงเจริญอายุ วรรณะ สุข พล ปฏิภาณ คุณสาร
สิริสวัสดิ์ จิรัฏฐิติ วิรุฬหิไพบุลย์ ในพระพุทธานุภาพเทอญ

ฉบับพิเศษ หน้า ๑๐

เล่ม ๘๔ ตอนที่ ๓ ราชกิจจานุเบกษา ๖ มกราคม ๒๕๒๐

ประกาศ ณ วันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๑๘ เป็น
ปีที่ ๓๑ ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ธานินทร์ กรัยวิเชียร

นายกรัฐมนตรี